

HÜSEYİN CEVAHİR

KÜBA DEVRİMİ ÜZERİNE

evrim yayınları

Bu kitapta yer alan Hüseyin Cevahir'in yazıları «Yeni Eylem» dergisinin Birinci sayısıyla Nisan 1968 ve eylül 1970 Aydınlık Sosyalist Dergi 23. sayısından Osman Velioğlu tarafından derlenmiş olup - Mahir Çayan'ın Hüseyin Cevahir için yazmış olduğu şiirle baskıya hazırlanmıştır.

Türkiye Yayını :
EVREN YAYINLARI Eylül 1976

Dizgi :
ERTUR Matbaası
Baskı :
HAŞMET Matbaası
Yönetim Yeri :
Cağaloğlu Yokuşu Kemaliye Han 4/14

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

HÜSEYİN CEVAHİR

KÜBA DEVRİMİ ÜZERİNE

Sorumlu Derleyen :
OSMAN VELİOĞLU

EVREN YAYINLARI
P.K. 1 - Tophane/İST.

Sayfa

HÜCREDEKİ ADALININ DÜNYASI 5
KALIN ÇİZGİLERLE EDEBİYATIMIZIN DÜNÜ 13
KİTLELER KÜBA DEVRİMİ VE YENİ OPORTÜNİZM 27
YENİ OPORTÜNİZMİN ÇÜRÜK TEMELİ 30
YENİ OPORTÜNİZM VE KİTLE ANLAYIŞI 34
KÜBA DEVRİMİNİ YERİNE OTURTALIM 40
KÜBA DEVRİMİ HAKKINDA 47
İŞÇİ SINIFI, DEVRİM VE İTTİFAKLAR 51
MİLLİ BURJUVAZİ 55
S O N U Ç 56
N O T L A R 61

HÜCREDEKİ ADALININ DÜNYASI

Taş duvar, demir karyola ve yerde sayısız izmaritler
Helânın pis kokusu rutubetli, sıkıntılı, nikotinli
İnsanı serseme çeviren kurşun gibi bir hava
İstediğiniz kadar üstünüze kalın şeyler giyinin
OLİGARŞİ'nin hücresinde soğuğu yenmek imkânsız
Ranzanın karşısında demir kapı
Arkasında MEHMET Mehmet'im utanıyor kahroluyor
Görevi dakikası dakikasına beni denetlemek
«Askerlik ağam ne yaparsın» diyor
Aslında, oda tutsak
Ben hücre içinde, o hücre önünde
Günde üç beş kere büyük başlar bakar içeriye
Yüzlerinde tecessüs .....
«Çılgın adam» 3 - 5 kişiyle, koskoca karanlıklar imparatoruna kafa tutan adalılar
Ama yinede «Çılgın adam» ın karşısında
Bir eziklik bir burukluk duyarlar, o başka
Gündüz gece diye bir ayırım yoktur hücrede
Zaman ve mekân düzelmiştir artık
Sadece koldaki saattir geceyi gündüzü bildiren
Işık yirmidört saat yanar
Bir nefes bir dumanlık yoldaşım
Cigaramı her çekişte duman olur
Uçar gider ta uzaklara
Çoğu kere adama giderim
Cigaramın dumanı, beni memleketime, ADA'ma götürür
Kahpe İstanbul'un kahpe bir bölgesinde
Bir evdeyim, yoldaşlarımla beraberim
Bu ev yoldaşlık, dostluk, kardeşlik, mertlik - kıvanç ve sevgi evidir

Bu evde her şey o kadar güzel ve o kadar .....
Ev değil ada ada
Satılmışlığın, kahpeliğin, riyakârlığın her çeşit aşağılık
Ve her çeşit yabancılaşmanın karışımı olan
Karanlık denizin ortasında
Güneşi batmayan bir ada
Ben ne şuralıyım ne buralıyım
Adalıyım adalayım...
Adam ormanlıktır
Dostluk, yoldaşlık, mertlik ormanı
Bütün adamı kaplar
Erdemin güneşi 24 saat aydınlatır adamı
Biz ada sakinleri bilmeyiz karanlığı
Ben Adalıyım hey kahpe hücreli adalı
Doğruyu sen nerden bileceksin, Adamı asırlık feodal militarist hücre
Ya sen, öküze benzemek için kasılan şişen haset kurbağa
Hilkat garibesi bilir misin adamı
Dünya karanlıktır, güneşi batmayan bir ada yer yüzünde yoktur
Böyle bir ada eşyanın tabiatına aykırıdır
Karanlıklar cüceleri, âcuzeler, dürzüler.....
Yarının Türkiyesinin hayvanat bahçesinde teşhir edileceklerdir
Ada'm kalabalıktır, hain hücre
Elde mitralyözle Sierra - Maestrada Falconda, VİETNAM'DA
Mozambik'te, Angola'da, Sina çöllerinde.....
Özgürlüğün türküsünü söyliyenler, zulme kahpeliğe, sömürüye karşı dişiyle
Üç kıtada karşı koyanlar benim ADAMIN evlâtlarıdır kahpe tırnağıyla

Birer birer dikiyor kahpeler koalisyonunun dünyasına hücre
Kel dünya ADA'm ağaçlarıyla ayıbını örtüyor, güzelleşiyor artık
İyi bak bana, feodal duvar iyi tanı
Ada'm ve hemşehrilerimin çoğu ne halde diye dudak bükme OROSPUNUN dölü
Evet benim gibi pek çok adalı bu çirkef suların altında
Ama boşuna sevinme
Ada'm batmaz yok olmaz
Ada'm sadece, karanlık denizinde yerini değiştirdi, hepsi o kadar
.....
Cigaram elimi yakıyor
Maltepe'de etrafı karanlığın cüceleri ile çevrilmiş
Marş söyleyen iki adalı
Iki adalının her marş söyleyişlerinde silâhlar susar
Maltepe'nin göbeğini derin bir sessizlik kaplar
Dalga dalga ADA'lının gözünde her şey silinir
Karanlığın militanları küçülür küçülür
Sanki bir an önce atılanlar tamson kurşunları değil
O an, ne binlerce güvenlik kuvvetleri ne polis
Ne zırhlı tugay, ne tomson, ne mitralyöz
Her şey önemsiz, küçük ve eksiksizdir iki ADA'lı için
Adalıların korosu karanlık cücelerinde bir panik yaratır
Yüzlerinde şaşkınlığın, ezikliğin, birazda utamın ezikliği okunur
Sanki ilâhi bir kuvvet, onların elerini kollarını bağlamıştır
SOL yumrukları havada pencerenin önünde
Boy hedefi oldukları halde ateş etmezler
Garip bir andır bu an
Bir an karanlık cücelerinin Insanlığa dönüş anıdır

Cüceler konuşmazlar bile bu an
Büyülenmişlerdir. İki adalının havaya kalkmış SOL yumruklarıyla
Ve kaybolup gitmişlerdir. İki koronun nameleri arasında
Koro susar, büyü bozulur, görevlerini hatırlar cüceler
Ellet tetiklere Turrrrr.....
Ve de C E V H İ R İ M'i kalbime gömer
Dönerim hain hücreme.

MAHİR ÇAYAN

KALIN ÇİZGİLERLE EDEBİYATIMIZIN DÜNÜ

KALIN ÇİZGİLERLE EDEBİYATIMIZIN DÜNÜ

Türkiye düşün tarihinin en devingen yılları yaşanıyor şimdilerde. Bir taraftan eyleme dönüşen ve halkın bilinçli desteğini sağlama yolunda olan toplumcu düşünce diğer taraftan bu düşünce biçiminin kuramını yapan düşünürlerin kitapları, yazıları, incelemeleri.

Günden güne değişen, oluşan bu ortam içinde okurlar ve yazarlarca en çok tartışılan, konuşulan, üzerinde ilerigeri söz söylenen bir başka konu da sanat - özellikle edebiyat - oluyor. Açık oturumlar, soruşturmalar gün geçmiyor ki bir dergide yer almamış olsun. Herkes kendine göre, işin derinine inmeden ucuz, pahalı karşılıklar veriyor bu sorulara. Kimi çıkmazda olduğunu, battığını kabul ediyor. Ama «çıkmazın güzelliklerine» dalıp gidiyor. Kimi daha dipdiri, sapasağlam olduğunu, aslan gibi olduğunu söylüyor. - Öyleyse nedir bu telâş - Kimi 1961 Anayasa'sının getirdiği özgürlüklerin okuyucuyu toplum - bilimle uğraşmaya ittiğini söylüyor, kimi keşke «basitlik yapsaydık» diye düşünüyor, yazıyor. Kimi de bir şeyler yazıyor ama hiçbir şey diyemiyor.

Karşılıkların, eleştirilerin, incelemelerin büyük kısmı sorunu bir yönüyle ortaya seriyor hemen hemen. Ama böyle önemli - hele bugünler-

de - bir konuyu tek sebeple açıklamanın olanaksızlığına değinmiyor kimse.

«Her çağ kendi sanatçısını getirir»

Sanırız ki, hiçbir zaman Türkiye'nin bu denli çok ve etkin okuyucusu olmamıştır. Gerçekten bilinçli, kültürlü, çağına göre düşünmenin olanaklarına ermiş okur sayısı hergeçen gün daha da artmaktadır. Yalnız bir önemli eksikle. Edebiyat daha doğrusu sanat kültüründen yoksun olarak. Edebiyat kesiminin havası hiç de içaçıcı değil. Yıllanmış ve hiç bir niteliği olmayan kitapları bölük - pörçük çevirerek Türk edebiyatına yön verdiklerini sananlarla, yersel özellikleri olmayan yazılar bastırarak yeni akımlar yarabileceklerine inananlar kafalarını ellerinin arasına aldıkları zaman daha olumlu düşünmelidirler. - Böyle iyimserlikle - Neden edebiyat kültürü edinmiş okuyucu sayısı azdır?

Öte yandan toplumcu - gerçekçi edebiyatın yürekler parçalayıcı durumu. Zaman zaman propaganda edebiyatına dönüşen - hatta aşan - şiirler, öyküler. Okunamamak yine de.

İşte genel havası edebiyatımızın.

Çok ilerilere gitmeden bu genel havaya gelişi, gelişin getirdiklerini ve geleceğini incelemekte yarar vardır.

İlk kez eski şöhretlere - kırpılıp yıldız yapılırlar bazan. Büyümelere - karşıt bir kampanya «Resimli Ay» dergisiyle başlatılır. Bir yandan siyasî bir dergi oluşu, bir yandan çak yaşıyamaması pek uzun sürdürmez bu karşı - çıkışı.

1925 lerin ve sonrasının edebiyatı genellikle belirli koşulları benimsemiş topluluklardan çok, bireysel çıkışlarla doludur. Değersiz bir sürü yazarın, ozanın yanında değerlilerin isimleri ve etkileri şimdi de sürmektedir. Tek çıkışları toplu bir şekilde vermenin güçlüğü göz önüne alınarak bunların birer birer alınıp incelenmesi daha az güç ve daha yararlı olur. - Hatta masallar halk şiirleri, Dede Korkut türküleri köklü incelemelerle bugünkü yazarlarımıza hem ışık tutar, hem Anadolu edebiyatının geniş bir değerlendirilişi yapılmış olur. -

Toplumcu anlayış geleneğini dışarda bırakırsak - bu görüşün yazarlığını yapanları da gruplandırmak iyi olacak - ilk kuşak Garip hareketidir. - Hecenin beş şairi, yedi meşaledir Fecr-i Âti... Bir yana. Bunlar hem tam bir anlayışın sürdürücüleri, hem de bir gurup niteliği taşımazlar. Daha öncelerde servet-i Fünun -

Aruza ve heceye karşı özgür koşuk Nâzım Hikmet, H. İ. Dinamo, Ercüment Behzat, A. H. Çelebi tarafından benimsenmeye başlanır. Yine de şiirin biçiminde yapılan bu değişiklik yer yer uyaklarla zenginleştirildiği için Garipçilerin uyandırdığı büyük tepkiyi uyandırmaz. Garipçiler tum olarak bir geleneğin dar kalıplarına karşı çıkarlar. Şiirlerinde de sanki istediklerini veriyorlarmış. Ya da eleştiriyorlarmış gibi bir hava sezilir. Özellikle Orhan Veli'de bu belirginlik açıktır. - Bir bakıma Garip denince sacayağından ilk akla gelen isim Orhan Veli oluyor. Belki öl-

düğünden, belki de Melik Cevdet - Oktay Rıfat ikilisinin daha sonraları aynı anlayışı sürdürmemelerinden. -

Türk şiirinde yenilikçiliği incelerken bir çok yabancı ozanın, özellikle Fransız ozanlarının üzerinde durmak gerekiyor. Baudlaire, Rimbaud, Malermé, Verlaine bunlardan birkaçıdır. Yerli ozanlarımızdan da yukarda belirttiğimiz ozanların şiirlerini çevirenlerin etkileri çok olmuştur. Garipçilerin üzerinde - kendileri de çevirmişlerdir - En azından onların şiirlerine bir karşı - koyuş olarak alınırsa bu etki görünür. 1940 larda ağırlığını Türkiye'dede duyuran İkinci büyük savaş. Savaşın getirdiği faşist yönetim. Ve bu yönetimin koşulları içinde Garipçilerin şiiri daha iyi anlaşılır.

«Benden önce gelmiş ressamların resimlerinin bendeki nicel birikimlerinin bir nitel dönüşümüdür benim resmim».

Kendilerinden önceki kuşakların büyük duyarlılığına, sözcük oyunlarına karşı bir başkaldırmadır. Garipçilerin şiiri. Bir başka ince duyarlılıktır da aynı zamanda. Şekilde herhangi bir sınırlamayla zorlanmaksızın «yeni güzellikler» vermenin yolunu denerler. Günlük yaşantının, belki de en büyük kavganın küçük kesintilerini bir bıçak keskinliğiyle örerler. İğnelemeleriyle, alaylarıyla faşizme başkaldıran kişilerdir. - Nitekim Oktay Rifat'ın ve Melih Cevdet'in daha sonraları toplumcu - gerçekçi şiirler yazmaları daha o günlerde böyle bir öz taşıdıklarınnı kesin kanı-

tıdır. - Gücünün yetmediğiyle alay etmektir. Garipçilerin şiiri. Çocukluğun güzelliğini taşıyaraktan. Ve o güç yetilmiyenler göçüp gitmişlerdir. Oysa Orhan Veli vardır. Melih Cevdet - Oktay Rifat olacaklardır.

Garipçilerden sonra gelenlerin bir kısmı küçük, basit, iğneleyici şiir yazmayı kolay sanarak aynı yola sapmışlardır. Hatta aynı yöntemleri benimseyerek. Aynı yöntemlerle, aynı anlayışla bir kuşağı aşmak olanaksızdır. Ve de sanatın yaratıcı gücünü gölgelemekterir. Her şey çağında, yerinde değerlidir, öyle de değerlenir. Garip hareketi şiirdi bir halk hareketi olarak da değerlendirilebilir. Belirli bir azınlığın beğenilerine seslenmek yerine doğrudan halkın beğenilerine seslenir. Halkın olaylar karşısındaki soğukkanlı ve alaycı tavrına benzer. Suya sabuna dokunmadan herşeye saplar bıçağını aslında. Bir sustalı gibi kısa ve kesin fırlar.

Gerek nesir yazılarında, gerekse Garip önsözünde Orhan Veli - ki Garip'in kuramını yapmıştır. - Şiirin halka dönük olmasını, bir işlevi olmasını savunur. İkinci dünya savaşını, Hitler'i Hiroşima'yı alır, inceler.

Her ne kadar Orhan Veli - Melih Cevdet - Oktay Rifat şiiri çok kuru, imgesiz olması bakımındanverilebilirse de ardından imgeli, karmaşık, duyarlı, ağlamaklı 1950 - 60 kuşağını getirdiğinden şirimize yaptığı büyük etki yadsınamaz

1950 - 60 arasında yazanlara bir kuşak olarak

bakılaiblir mi? Tartışmasını yapmadan şunu belirtmekle yetinelim. Belirli bir anlayışı sürdüren ozanların, yazarların yanında tek olarak kendilerini sürdürenler, aşanlar da çoktur. Ama hem toplumsal yapımızın geçirdiği değişikliğin yazına yaptığı etkiyi yerine koyabilmek için, hem de son yıllarda çok tartışıldığı için öyle incelemekte yarar umuyorum. - Ayrıca 1950 - 60 döneminin gerçekten iyi yapıtlar veren ozanlarını, öykücülerini, romancılarını daha sonraları tek tek inceleyeceğimden, şimdilik toplu bir bakışta sakınca görmüyorum. -

Ta Gariplerden başlayarak bugüne dek gelmenin zorluğu ortada, Önce çok uzun bir zaman bölümünü kapsadığı için ayrıntılarıyla incelemek olanaksızlaşıyor. Bir dizi halinde vermek bir ay gecikme ile kopukluklar yaratıyor. İlerki incelemelerimde yazarları çağlarından soyutlayarak veremiyeceğime göre; yeri geldikçe yapacağımız araştırmaların daha verimli olacağınar inanıyorum.

Bir yandan edebiyat adına çağımızın çok dışında kalmış bayağılıklara, ucuzluklara kanat geren bir anlayışın adamı olarak süregelenler vardır. Geniş maddi olanaklarıyla edebiyatımıza çağdışı bir tutuculuğu sistemli olarak yerleştirmek istemektedirler. Diğer taraftan belirli bir kadronun değişmezliğine inanıp, başka bir biçimde tutuculuk sürdürülmektedir. Yıllardır hiç değişmiyen - değişen koşullara, anlayışlara karşın anlayışlarıyla varolanlar da öte yandan eleştiri-

nin ve incelemenin azlığı, üstüne üstlük oturmamışlığı da bir başka sorun.

Bütün bunlar için 1950 - 60 kuşağı kendini yargılıyor. Yürekliliklerine ve içtenliklerine diyecek yok. Ama öz eleştiri geleneği olmayan bir yerde - en azından çevrede - adamın kendisini yargılaması öznellikten kurtulmuyor doğal olarak. Önce kendimizi eleştirme geleneği edinmeliyiz. bence. Hiç olmazsa genç kuşak bunu yapmalı. 1950 - 60 kuşağı bu yürekliliği gösterdiği için - eksikliklerine, bir takım duygusallıklardan kurtulmasına karşın - kutlamaya değer. Ayrıca genç kuşağın kazançlı yanı az da olsa toplumcu bir eğitimden geçebilmesi ve bu olanağı bulabilmesidir. Önceki kuşakların bir başka olumsuz yanı da birbirlerini iyice tanımaması, okumaması ama eleştirmesi - hoş buna pek eleştiri de denmez ya! Dedikodular, kemirmeler, yüze gülüp arkadan vurmalar -

Şu son iki yıl içinde çok şey yazıldı 1950 - 60 kuşağı üstüne. Yıkılmış bir kuşak mıdır? Böyle bir yargıya varmak insafsızlık olur en azından eğer bir kuşak bütünüyle birşeyler verebilmişse biyolojik olarak tümü yok olsa da - yıkılmış sayılmaz. Yıkılmak pek acı oluyor doğrusu. Aslında yersiz bir sözcük. Çıkmaz. O daha kötü.

Gerçi 1950 - 60 dönemi içinde yazmaya başlayıp da bugün adı bile anılmayanlar vardır. Ellerini eteklerini çekip gittiler. Bunu olağan karşılamak gerekir. Hiç bir çağ gösterebilir miyiz her yazanı on sene içinde unutulmamıştır? Garip bir

alışkanlıkla 1950 - 60 kuşağına «ikinci yeni» diyenler de oluyor. Eğer böyle yanlış bir yerine koymayı yapmakta diretenler varsa gerçekten onlar için 1950 - 60 dönemi tam bir çıkmazdadır. Ama ben böyle düşünmüyorum. Örneğin bir Edip Cansever, bir Turgut Uyar, bir Cemal Süreyya, bir Ülkü Tamer çıkmazda değildirler. Ayrıca pek bulvarda' da sayılmazlar. O başka.

Genç kuşak - bugünkü ortamda bir umuttur onlar. Arayış içindeki şiire, öyküye, romana onlar gerçek yerlerini kazandıracaklardır. Türkiye'nin büyük ve sessiz oluşumu içinde kişinin eşyayla ilişkisini, iç gerilimlerini, dış dünyanın iç yansımını bilinç değerlendirmelerle onlar aktaracaklardır. - dönüm noktasında görevini yapabilmek için kendisinden önce gelen kuşakları iyi değerlemelidir. Özellikle de yakın - geçmiş kuşağı.

1950 - 60 kuşağı gerçekten talihsiz midir? Talihsizliğini genç yaşta yazmalarına bağlıyabilirmiyiz? Bağlarsak doğru olur mu? Bence böyle bir değerleme yanlış olur. 1950 - 60 döneminde toplumcu şiir anlayışının kavgasını sürdürenler baskıların, kovuşturmaların kahramanları olmuşlardır. Onlara hiçbir zaman ozan gözüyle bakılmamış, hep büyük patlayışların hazırlayıcıları olarak bakılmıştır. Oysa 1950 - 60 dönemi toplumcu ozanlar için - şiir açısından - pek başarılı sayılmaz. Bir iki iyi örnekten sonra sindirmelere göğüş gerilememiş, üstü kapalılığa anlaşılmazlığa doğru gidilmiştir. Bu konuyu da sıra-

sı geldikçe ayrıntılarıyla değineceğim.

1950 - 60 kuşağını bir bakıma Garip'in titreşimsiz ve «şiirsel olandan» uzak savından doğmuş bir karşıt-sav olarak da değerlendirebilirim. Yine Garip'in açık seçik anlayışının karşıtı «gizlemli olma» üstü kapalı «anlaşılmaz olma» olarak da ortaya koyabilirim.

Yalnız şunu belirtmekte yarar var. Belli bir akışın, değişimin olacağı zamanlar kesinlikle tartışma ortamı hazırlanır. Eleştiriler, incelemeler, değerlendirmeler yapılır. Ve bu değerlendirmeler ışığında zaten varolan itim yeni özlerle, biçimlerle çıkan kuşakların doğuşunu hazırlar. En azından ivedileştirir, hızlandırır.

Bu küçük açıklamanın ışığında 1950 sonrasına bakacak olursak, ünlenmiş bir «eleştirmen - denemecinin» ozan diye, şiir diye neler getirdiği konusunda daha olumlu yargılara varılmış olur.

Örneğin Nurullah Ataç'ın 3. Şubat 1952 tarihli Pazar Postası dergisinde övgüden tanrılaştırdığı birozan ve bu ozanın bir şiirini görürüz. Bunun üstüne şiir yazılmazmış sanısı uyanır okuyanda. Bir de bakarız 1968'in Türkiye'sinde bir tek Allahın kulu genç, Ahmet Kabakli'nın ozanlık yaptığını usunun ucundan geçirmez.

1950 - 60 kuşağı burdan yanlış değerlendirmeyebaşlanır. Bu arada bizim bugün yapmak istediğimizi bu kuşak 1951'lerde, 1952'lerde daha değişik bir biçimde yapmıştır. Peki o sıralar böyle şeyler yapıldığına göre bugün biz neden gerek-

sinme duymaktayız? Benim üstünde durmak istediğim, 1950 sonrasında Türk sanatının - özellikle edebiyatının - çelişikleri ve zıtlıkları yeterince ortaya konamamıştır. Geniş incelemeler yapılmamıştır. Ve yine tekrarlıyorum edebiyatımız gelişim rayına oturmamıştır, oturtulamamıştır.

İlginçtir:

3 Ağustos 1952 tarihli - Pazar Postası'nda yine - o gün tartışmaları şöyle özetlenmektedir. Ya da özetlenebilir:

1 — «Ülkemizde... yapıcı otoritesi... sanat eseri üzerinde inanılır bir kıymet yargısına varan.. kütle sanatkâr ilişkisi kuran büyük eleştirmen yoktur.»

2 — Edebiyat ve sanat dergilerinin dayanabileceği maddi koşullar yoktur.

3 — Okuyucu sayısı azdır.

4 — Aydınlar yerli yapıtlara ilgi duymamaktadır.

Bunun yanında bir sürü kısır çekişmeye girilmekte, günlük edebiyat politikası üzerinde tartışılacağına polemiğe girilmektedir.

Bugün de üç aşağı, beş yukarı aynı şeyler söylenmektedir. İşte bizim ayrıcalığımız burdan gelmektedir. Biz Türkiye'de yeterli bir okur sayısı bulunduğu kanısındayız. - Yüzde altmışımızın okuma yazma bilmemesine karşın - bizim kaygumuz asıl okuyucuyu edebiyata çekecek, onun günlük yaşantısına eklemede bulunacak bir orta-

mın yaratılmamasından ileri geliyor. «Kendi fildişi kulelerine çekilmiş» sanatçı pozları söktürülmeğe çalışıldıkça da bu durum değişmeyecektir.

Ancak bilinçli birikimlerin zorladığı öncü akınların Türk yazınında çok kısa bir zamanda kendilerini gösterecekleri inancındayız. Bugünkü genç yazarlar geçiş döneminin talihsizliğini yüklenmişlerdir.

1951'lerde, 1952'lerde ümitli çıkışlarla gençlerin Türk şiirine giderek yazınına soluk getirdiği sanıldı. Ama aradan beş-altı yıl geçmeden bu sanının tutarsızlığı kendiliğinden ortaya çıktı. Belitildi de. «... Yazımın başında da söylediğim gibi, şiirimiz tıkandı, yeni sözler, yeni düşünceler bulamadı. Bu bunalım şiirimizi derdemez bugünkü duruma götürdü; buna zorladı.» Muzaffer Erdost Pazar Postası. 30 Aralık 1956.

Şu anlaşılıyor. 1950 - 60 kuşağının ta 1956 larda tutarsızlığı, bunalım ortaya konuyor. Bu 1950-60 kuşağı tarafından Ocak 1967 de yani 11 yıl gecikme ile yeniden ortaya konuyor. Toplu bir soruşturmaya gidilme gereği duyuluyor. «Yeni Ufuklar sayı 176 Ocak 1967» ve bu soruşturmalar 11 yıl boyunca sürüp geliyor. Tek tek dergilerin çeşitli sayılarında hep bu konu tartışılıyor. Sonuç değişiyor mu? Değişen genellikle aynı tür yazı yazanların eleştirel tutumu oluyor.

Soluma ile Boğuntulu sokaklar arasında büyük ayrılıklar, değişmeler olmadığı halde; Demir Özlü'nün eleştirileri, soruşturma yanıtları arasın-

da büyük çelişkiler oluyor. Biz elbet insana durağan gözle bakmıyoruz. Ama eleştirel görüşlerini değiştiren bir yazarın yazışı biçimini ve özünü değiştirmesi de gerekmez mi?

Örneğin 3 Şubat 1957 tarihli Pazar Postasındaki bir yazısıyla Ocak 1967 tarihli bir soruşturma yanıtı kesin çelişkiler gösteriyor. Bu yalnız Demir Özlü' için söz konusu değildir. Yazış yöntemini ve ereğini değiştirmeyen birçok ozanın, yazarın düşünceleri incelendiğinde aynı sonuç görülecektir.

Diyeceğim; bu denli gürültüye, çatırtıya bakarak Türkiye'de birkaç yazarın, ozanın dışında sanatın işlevi ve yararlılığı su götürmektedir. Bütün yakınmalar, didişmeler bundan çıkmaktadır. Bunlar çatırtının gürültüleridir. Ve yeni bir çıkışın da gürlemesiyle birlikte olmaktadır. Son bir kaç aydır - bir yıl ya da - olumlu birtakım çıkışlar olmaktadır. Bir önceki kuşağın yazarlarında da bu tür olumlu çıkışlar görülmektedir. Örneğin: Ülkü Tamer'in Giyotin adlı uzun şiiri, Belki şiir yaşantısının en uç noktasına varmıştır burda Ülkü Tamer. Ve bu çıkış 1950 lerin, 60 ların 63 lerin değil, 67lerin, 68 lerin çıkışıdır bir bakıma.

Genç ozanların sıkı izleyiciliği, araştırıcılığı Türkiye çapında gelişen okuyucu kitlesi. Bilinçli bir toplumcu akımın yayılması. Bütün bunlar edebiyatımız için bugün pek yararlı gibi gözükmüyorsa da, aslında ilerde çok büyük katkıları olacağı inancındayız.

Baştan da belirtmiştim. 1940 - 68 dönemini derinliğine incelemenin olanağı yoktur bir dergi yazısında. Ama şunu belirteyim ki tek tek ozanları, yazarları ele alıp inceledikçe, eleştirdikçe yazar - okur çelişkisi, değerlendirmelerdeki zıtlıklar, terslikler kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Bu yazımı da aslında ilerde yapacağım incelemelere ışık tutacağı umuduyla hazırladım.

KİTLERLER, KÜBA DEVRİMİ VE YENİ OPORTÜNİZM

Yarım asırlık bir geçmişi olan sosyalist hareketimizin sağladığı birikim 27 Mayısın getirdiği sınırlı özgürlük ortamı içinde birden bire su yüzüne çıktı. (TİP'in 1965 milletvekili seçimleri dolayısıyla, Taksim'de düzenlediği miting 50 bin kişiyi bir araya getirmişti. Bu, kimilerinin sandığı gibi iki meydan nutku ya da bir iki gazetenin belirli köşelerinde yazılan fıkraların oluşturduğu bir yığılma değildi.)

Ama TİP'in Aybar - Aren oportünist kliği bu potansiyeli hovardaca harcadı. (Nitekim 1966 ve 1967 de yine aynı yerde TİP tarafından düzenlenen mitingler, ancak sekiz - on bin kişiyi bir araya getirebilmiştir.) Başlangıçta ezilenlerin bir umut ışığı olarak beliren TİP, oportünist yöneticilerin elinde bu niteliğini yitirdi ve emperyalizmin çizdiği sınırlar içinde sosyalistçilik oynayarak; devrimci hareketimiz içinde emperyalizmin beşinci kolu olma görevini benimsedi.

Bugün devrimci hareketimiz TİP'in oportünist yöneticilerini gerisinde bırakarak hızla gelişmekte, kitlelerle organik bağlar kurmaktadır. Artık proleter - devrimci hareket yığınlarının gözünde meşruluk kazanmış ve aktif destek sağ-

lama yoluna girmiştir. İstanbul'da yüzbini aşan bir kitle,tarihimizin en büyük ve en bilinçli işçi hareketini proleter devrimcilerle omuz omuza yürütmüştür. Karadeniz'de on binler, Çıtlakkale'den bayrağı taşıyan bir Kurtuluş Savaşı gazisinin peşinde, sol kolları havada, Giresun'a yürümektedirler. Bulancak'ta, Fatsa'da, Ordu'da Ünye'de onbinler, işbirlikçileri tatlı uykularından etmektedir. Ve bütün bu hareketler bölgedeki proleter devrimcileriyle, devrimci gençler tarafından kitlelerin somut isteklerinden hareketle düzenlenmiş, yönetilmiş, ya da yönetimleri ele geçirilmiştir.

Öte yandan tütün üreticileri, çay, üzüm, pancar ve afyon üreticileri, kendiliklerinden ya da bölgedeki proleter devrimcilerin ön ayak olmasıyla, emperyalizmi ve işbirlikçilerini ürkütüp, onları yeni formüller aramaya itmiştir. Bilindiği gibi Amerikan emperyalizmi, bir yandan sosyalist ülkeleri çembere almak, bir yandan da gelişen orta - doğu devrimci hareketini bastırmak için Yunanistan (cunta) - Türkiye (işbirlikçi iktidar - İran (Şah) - Pakistan (Yahya Han) zincirinin üzerinde dikkatle durmakta ve bu zinciri istediği gibi kullanmak için olağanüstü çaba harcamaktadır. Bugün zincirin Türkiye halkasını yöneten işbirlikçi iktidar çaresizlik içindedir. Ekonomik buhran ve kitlelerin rahatsızlığı emperyalizmi, zincirin bu halkasını kuvvetlendirmeye; ona yeni kan vermeye itmektedir. İşte Yahya Han formulünün altında yatan gerçek, özetle budur).

Bu durumda Türkiye'nin jeopolitik ve stra-

tejik önemi, her zamankinden daha çok değer kazanmıştır. Ve şimdi Türkiye proleter devrimcilerine daha büyük görevler yüklenmektedir. Bir yandan bu görevler üzerinde tartışılırken, öte yandan da proleter devrimci hareketimize musallat olan oportünizmin yanlış tutumunu yeniden sergilemek yararlı olur kanısındayız.

Artık iyice posası çıkmış Filipin tipi demokrasiciliği ve işbirlikçi iktidarın içinde kaldığı çaresiz durum, proleter devrimcilerini hergünkünden daha çok ve daha sistemli bir biçimde «daha çok günlük iş» parolasını bayrak yapmaya itmektedir. Ancak hareketimizde etkinolmaya çalışan oportünizme karşı mücadeleyi, emperyalizme karşı mücadeleden ayırmamak zorundayız. Zira, devrimci saflar oportünizme karşı mücadele vere vere gelişir, çelikleşir.

Bugün Türkiye'de başlıca iki oportünist akım boy göstermektedir. Aybar - Aren - Boran oportünizmi bir, Yeni oportünizm iki. Aybar - Aren - Boran oportünizmi yürütülen ve yürütülmekte olan aktif ideolojik mücadele ile gün geçtikçe yıkılmakta, yıkıldıkça da polisle işbirliği yaparak devrimcileri jurnallemekte ve emperyalizmin safında yerini almaktadır (1).

İkinci tip oportünizm ise (yenisi), daha kamufle olmuş biçimdedir. Nihai tahlilde hangi kılıkta olursa olsun, hangi stratejiyi (Sosyalist Devrim — Milli Demokratik Devrim) savunuyor görünürse görünsün, «oportünizm saflarımızda emperyalizmin beşinci koludur». Ve bazılarının iddia ettiği gibi, oportünizmle doğru devrimci çizgi

arasındaki çelişki, «halk içi çelişme» değildir.

Değil mi ki, oportünizın saflarımıza güvensizlik yalgınlık, teslimiyet, pasifizm, kuyrukçuluk ve maceracılık sokmaya çalışmaktadır, birini diğerinden ayırmaksızın, ikisine karşı aktif mücadele proleter devrimci görevdir.

Biz bu yazımızda daha çok yeni oportünizmin yanlış görüşleri üzerinde duracağız. Gerçi bu görüşler gerek Aydınlık'ın 15. sayısından itibaren birçok yazıda, gerek toplantılarda, gerekse sosyal pratikte defalarca mahkûm edilmiştir. Ama daha bilinç düzeylerinin düşüklüğü ve kişisel bağlılıkları nedeniyle oportünizmin safında olup da bunlardan devrimci potansiyelleri olan doğru devrimci çizgiyi benimseyecek arkadaşlara bir uyarıda bulunmak ve bir küçük burjuvalar ülkesi olan Türkiye'de oportünizmin daha fazla etki alanı bulmaması için tekrar tekrar eleştirilmesi gerekmektedir.

YENİ OPORTÜNİZMİN ÇÜRÜK TEMELİ

Yeni oportünizmin eleştirisine geçmeden önce hemen şu noktayı belirtelim. Biz bu yazımızda bazı genel yanlışlıkları kalın çizgileriyle belirttikten sonra, daha çok ve ayrıntılı bir biçimde, yeni oportünizmin kitleler ve Küba Devrimi konusundaki hatalı tutumu üzerinde duracağız. Zira ABD'nin 90 mil ötesinde Millî Kurtuluş Savaşı verdikten sonra sosyalizme doğru ilerleyen Küba Devriminin genel bir incelemesi zorunludur. Bu aynı zamanda dünya devrimci pratiğinin ken-

di devrimci hareketimizin sıhhatli gelişimi üzerinde olumlu etkiler yapmasını sağlayacaktır.

Oportünizm istediği kadar marksizmin genel doğrularının arkasına gizlensin, istediği kadar marksist terminolojiye konuşur görünsün, pratikte, yaptığı yorum ve analizlerde, çürük temeli hemen sırıtır. «Ve doğaldır ki, temeldeki yanlış analiz, temelin üstünde yükselen binanın bütün katlarında da yansıyacaktır.» (2).

Defalarca yazılmasına ve eleştirilmesine rağmen, yeni oportünizme temellik eden şu ünlü önermeyi (!) tekrarlayıp açmakta, üstüne basa basa durmakta fayda vardır. Çünki Aydınlık'ın 12. sayısında belgelendirilen bu yeni öneri, devrimci saflarla otortünizmin kesin ayrılışına yol açmış ve bundan sonra yeni oportünizmin yaptığı bütün analizlerin hareket noktasını teşkil etmiştir.

«Proletarya devrime öncülük edebilecek objektif ve sübjektif şartlara sahip değildir.» (3).

Millî demokratik devrimin olabilmesi, kalıcı zaferlere ulaşabilmesi için proletaryanın öncülüğünde yürütülmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. (Eğer bir ülkede proletarya, öncülüğün objektif şartlarına sahip değilse, «o ülkede milli demokratik devrim gerçekleştiailemez. Genel plânda yürütülecek mücadele bizi sonunda millî demokratik devrim gerçekleştirilemez. Genel plânda şey değiştirmez. Dünyanın en geri ülkesinde bile geçerli devrimci strateji millî demokratik devdim stratejisi olarak ilân edilirken ve yeni oportünistler de buna bağıra çağıra katılırken, Tür-

kiye için milli demokratik devrim aşamasının henüz ileri bir aşama olduğunu iddia etmelerine akıl sır erdirmeye imkân yoktur.

«Elbette proletarya öncülüğünün objektif ve sübjektif şartlarına sahip değilse, devrimde öncü olmaz.» (4). Proletaryanın öncü olamaması milli demokratik devrimin yapılamıyacağı anlamına gelir. Zaten bu mantık silsilesi içinde kendileri ortaya «Millî Demokratik Hareket» (5) diye bir geçiş aşaması atmışlardır.

Her ne kadar yeni oportünizm açık seçik, «milli demokratik devrim aşamasının gerisindeyiz», demiyorsa da; müphemlik, muğlaklık, muallâkta olmak, saman altından su yürütmeye kalkmak oportünizmin genel niteliğidir. Ama dikkatli okurun gözünden yeni oportünizmin bu sonuca varmak istediği gerçeği kaçmamaktadır. Bu bakımdan yeni oportünizm sağ oportünizm ve dolayısıyla pasifizmdir. Ülkenin ekonomik düzeyini, proletaryanın ulaştığı gücü ve şartları olduğunun altında göstermektedir. Aynı şekilde Aybar - Aren - Boran oportünizmi ise bunun tam tersi bir tutumla, proletaryayı ve ülkenin şartlarını olduğundan daha yüksek göstererek, atılacak devrimci adım olarak sosyalist devrimi önermektedir. Aslında eski teslimiyetçi oportünizmin proletarya, ittifaklar ,anti-emperyalist mücadele, devrim diye problemleri yoktur. O, yalnızca devrimcileri jurnallemek, polisle ve emperyalizmle işbirliği yapmak görevini yüklenmiştir ve bunu başarıyla yürütmektedir.

Yeni oportünizmin temelini teşkil eden bu

meşhur önerme gareği gibi eleştirilip mahkûm edildikçe, yeni oportünizmin sözcü kliği bunu geri alır gibi olmuş, «tartışılabilir» denmiş, «inandırılırsak vazgeçeriz» denilmiş, ama yeniden buna sıkı sıkıya sarılınmıştır. Açıkça görüleceği gibi, yüz yıllık bir geçmişi olan işçi hareketimiz, elli yıldır sürdürülen proleter devrimci mücadele ve 16 Haziran olayları dosta düşmana artık bu tezi buruşturup çöp tenekesine attırmış ve bazılarının sandığının aksine işbirlikçilerin eteğini tutuşturmuştur.

Proletarya devrime öncülük edebilecek objektif şartlara sahip olamayınca, kendilerine «proleter devrimci» diyenlerin bir «iş» yapması gerekir. Yoksa bu sıfatı kullanmaya ve onu kuyrukçu **dergilerin** başına oturtup, allaya pullaya piyasaya sürmeye imkân yoktur.

«Yapılacak «işi» de yine bu meşhur önermeden çıkarmak hiç de zor olmamıştır. Bu dönem, «Millî Demokratik Hareketler» dönemidir. «Öncü küçük burjuva radikalleridir», «proleter devrimcilerin görevi de onları desteklemektir.» Bu «proleter devrimci görev», «destek - dostluk - eleştiri» şeklinde dahiyane (!) bir formülasyona bağlanmıştır. (Burjuvazinin henüz devrimci barutunu tüketmediği emperyalizmin I. bunalım dönemindeki bazı Asya ülkeleri için bu geçerli bir formül olabilirdi. Ancak burjuvazinin devrimci barutunu tükettiği emperyalizmin çöküş döneminde böyle bir formül ancak kuyrukçuluğu tescil için ortaya atılabilir.) Bu formülde öncülük yoktur. Zaten öncülüğün olması, oportü-

nizmin kendi içinde ayrıca gülünç bir mantıksızlık taşımasına da yol açacaktı. Türkiye'nin emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen bir ülke olduğunu gözden ırak tutan yeni oportünizm, bir gün gelecek ki, «objektif şartlar olgunlaşacak» ve o zaman formüle öncülük de girecektir fikrini savunur duruma geçmiştir.

Proleter devrimcilerin genel hedefi iktidardır. İktidar mücadelesinde küçük burjuva radikalizmini desteklemeyi görev sayan kişiler proleter devrimci değildir. Olsa olsa Marksist terminolojiyi bol bol kullanarak saflarımıza sızmış küçük burjuva devrimcileridir (6).

YENİ OPORTÜNİZM VE KİTLE ANLAYIŞI

İnsan bi rkere yanlış noktadan harekete başladı mı, ondan sonra atacağı her adım, yapacağı her hareket bu yanlış noktanın izlerini taşır. Nitekim yeni oportünizm de bu yanlış hareket noktasının bütün tersliklerini görüşlerinde belirlemiştir.

Pek çok konuda olduğu gibi, üretim ilişkileri (7), ittifaklar ve milli cephe (8) gibi temel konularda sürekli yanlış görüşler vazetmiş ve bunlar dip notlarda verdiğimiz yazılarda eleştirilerek ipliği pazara çıkartılmıştır.

Yeni oportünizmin bir başka önemli yanlışlığı da kitleler konusunda yapılanıdır. Her ne kadar yeni oportünizmin kitleler ile fazla ilgisi yoksa da (çünkü sokakta gazete satmayı tek kitle eylemi saymaktadırlar.) Amerika'dan yeni gelip, ayağının tozuyla Türkiye'nin devrimci hareketi üzerine ahkâm kesenlerin daha dikkatli davran-

maları ve pratiği de önemli bir kıstas olarak ele alıp ona göre konuşmaları için bir uyarıda bulunmayı gerekli gördük.

Çünkü: «Diyalektik materyalizmin bilgi teorisi pratiğe ilk yeri verir ve insan bilgisinin pratikten hiç ayrılamıyacağına inanır.» (9). Eğer pratikten haberimiz olmaz, ama büyük lâflar, parlak formüller koymaya kalkarsak bunlar yanılgılardan, içi boş kalıplardan bir adım bile ileri gidemez. Ortaya attığımız her tez hayatın gerçeği karşısında güzel ve işe yaramaz dar bir formül olarak kalır. Hareektimize yenilik, doğruyu kavrayıcı bir yol getirmez. Çünkü biz okuduklarımızla kendi ülkemizin somut pratiği arasında bir birlik, bir uyum sağlamamışızdır. Çünkü biz okuduklarımızı eylem kılavuzu olarak kendi gerçeklerimize uygulamamış, bunun için okumamışızdır.

Durum böyle olunca aşağıdaki hikâyeleri uydurur, bunlara inanır ve bir kısım saf tayfasına da yuttururuz.

«... mücadelenin başlangıç safhalarında küçük burjuva radikallerinin daha büyük bir hareket kabiliyetine sahip olmaları, kitlelerin proleter devrimcilerinden çok onların sözlerini dinliyor ,onları izliyor olmaları **doğaldır, tarihi bir veridir.**» (10).

Bir tez sadece sonuna «doğaldır, tarihi bir veridir» sözlerini ekleyip altını çizmekle geçerlilik kazanmaz, kazanamaz. Bunun tarihi köklerini araştırıp belli bir temele oturtmak ve pratikte yansımasına bakmak gerekir. Tarihi kökleri a-

raştırıldığında proleter devrimcilerin, küçük burjuva devrimcilerinden daha avantajlı oldukları kolayca görülebilir. Çünkü küçük burjuva devrimcilerinin tarihimizde belli bazı dönemlerde yanlış uygulamaları olmuştur. Oysa proleter devrimciler yeni bir güçtür, kitlelerin onlara inanması daha kolaydır. **Kaldı ki proleter devrimcilerin elinde Marksizm - Leninizm gibi şaşmaz bir eylem kılavuzu vardır.**

Proleter devrimcilerin Türkiye'de bir pratikleri vardır. Ve de, «doğrunun tek ölçüsü sosyal pratiktir. Pratik diyalektik materyalizmin bilgi teorisinde ana noktadır.» (11). Bu pratiğin içinde çoğu zaman küçük burjuva devrimcileriyle bir arada çalışmışlardır. Akhisar'da, Ödemiş'te, Bulancak'ta, Giresun'da, Fatsa'da yapılan mitingler, kitle içindeki politik çalışmalar, kitle gösterileri, yürüyüşler bize neyi göstermiştir? Bu eylemlere katılan arkadaşlar şunu açık seçik görmüşlerdir ki, proleter devrimciler sistemli çalıştıkları takdirde kitlelerin üzerinde daha çok etkili olmakta, kitleler de onları daha inançla izlemektedirler. Karşı - devrimin bütün çabalarına rağmen, Akhisar'da SDDF üyelerinin düştüğü durum, Karadeniz'de, Trabzon'dan gelen sosyal demokratların, proleter devrimcilerin örnek çalışması karşısında, sadece el oğuşturmaları neyi kanıtlamaktadır acaba? Halil Berktay'ın yanlış tezini mi, yoksa proleter devrimcilerin bütün güçlüklere, baskılara rağmen daha etkili olabileceklerini mi?

Yine kendilerinin devrimci olarak gördükle-

ri Nail Gürman'ın bütün karşı çabalarına rağmen, Alaçam'ın tütün üreticileri, proleter devrimcilerle birlikte **ilk defa kendi haklarını korumak için** miting meydanını doldurmadılar mı?

Elbette kitleden haberimiz olmaz, herhangi bir kitle hareketini hazırlayan, kitleyi ajite eden propaganda yapan, ilkel de olsa örgütleyenler arasında bulunmazsak veresiye konuşmuş, veresiye yazmış oluruz. Besbelli ki, bu da hareketimize yarar değil, zarar getirir.

Kitle konusunda üzerinde durulması gereken bir başka hatalı tutum da, kitle eylemine katılan her ferdin mutlak bir bilinç düzeyinde olması gerektiğine inanmak, bir kişinin bile bu bilinç düzeyinin altında olması sanki eylemin başarısına gölge düşürecekmiş tavrını takınmaktır. Elbette gönül ister ki, harekete katılan her fert azamî bilinç düzeyinde olsun. Ama buna fiilen imkân yoktur. Bu ancak bizim sübjektif isteğimiz, dileğimiz olur. Gerçek bunun başka türlüsüdür. Sosyalist kendi subjektif niyetine göre hareket etmez. Gerçeği kendi dileğiyle çakışır duruma koymaz.

«Öncü, bir eylemde kendisini izleyen kitlenin **her ferdinin** o eyleme **bilerek, isteyerek, bilinçli olarak ve eylemin bütün muhtemel sonuçlarına katlanmayı göze alarak katılmasını sağlamalıdır.**» (12).

Soyut bir formül olarak bakıldığında insana öylesine hoş ve göz alıcı geliyor ki, hayran olmamak elde değil. Nitekim kendisi de çok önemli şeyler söylediğini farzetmiş olacak ki, tutmuş bir

le altını çizmiş. Ama somuta, dünya devrimci hareketinin pratiğine indirgendiğinde yanlışlığı hemen sırıtıyor.

Bir kere yukarda da belirttiğimiz gibi, buna fiilen imkân yoktur. Kitle tümüyle «bütün muhtemel sonçları bilerek» bir harekete kalkmaz. Somut hedefler konur, bu somut hedeflere varmak için harekete girişen kitle, giderek baştan düşünmediği şeyler düşünmeye, öğrenmeye, bilinçlenmeye başlar. Hep biliriz ki, pratik en büyük eğiticidir. Devrim hızlandıkça, devrimci hareket geliştikçe, kitleler hareket içinde çok, daha hızlı eğitilirler, pişerler.

«Devrimin, siyasi gelişmenin... insanları eğittiği tartışma götürmez bir gerçektir; ve asıl önemli olan devrimin sadece yöneticileri değil, aynı zamanda yığınları da eğitmesidir.» (13).

Aslında bu genellemenin altında, aynı zamanda anti - emperyalist gençlik eylemlerinin doruğuna ulaştığı Tusloğ hareketinin inkârı yatmaktadır. Sözde DTCF bahçesine toplanan gençler, akademik sorunlar üstüne kararlar almayı beklerken, «bilmedikleri, muhtemel sonuçlarını göze alamıyacakları» bir harekete itilmişlerdir. Yine bu mantık bizi, eski TBMM forumunu ve bütün devrimci gençlik hareketlerini inkâra götürebilir.

Bir başka açıdan bakıldığında, yine bu tür kitle anlayışının yanlışlığı ortaya çıkar. Devrim yapılan ülkelerde bile pek çok kimse bu yeni durumu kavrayamamış, ama devrimden sonra da yürütülen politik ve ideolojik çalışmayla, kam-

panyalarla bunlar kazanılmışlardır. Örneğin Mao, «emperyalizme, feodalizme ve bürokratik kapitalizme halk tarafından son verilince, pek çok kimse Çin'in kapitalizme mi, sosyalizme mi yöneleceğini pek de bilmiyordu» (14), sözlerini devrimden sekiz yıl sonra 1957 de söyleyebilmiştir.

Eğer Halil Berktay'ın söylediklerini doğru varsayarsak, artık hareket içinde propagandaya, kitleyi örgütlemeye, daha üst düzeyde eylemler için ajite etmeye pek fazla ihtiyaç yoktur. **Bu öncü ile kitlenin aynı eylem ve bilinç düzeyine çıkması gerektiğini iddia etmektir ki,** bakın bu konuda Stalin ne diyor: «Kapitalist düzende, bütün sınıfın ya da hemen hemen bütün sınıfın, öncüsünün yani kendi Sosyal Demokrat partisinin bilinç ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek kuyrukçuluk, 'manilovizm' olur.» (15).

Kaldı ki, Stalin bunları işçi sınıfı için söylüyor. Oysa bizim hareketimizin içinde köylü, küçük burjuvazinin çeşitli katları, belki milli burjuvazinin en ilerici kesimi de olacaktır. Bu kitle Halil Berktay'ın söylediklerini daha da gülünç kılmaktadır, her aklımıza esenin doğruluğunu yanlışlığını tartmadan, marksist teorinin ve pratiğin eleştiri süzgecinden geçirmeden, parlak lâflarla süsleyip söylersek, bize devrimci değil, aklına eseni söyleyen küçük burjuva lâfazanı derler.

KÜBA DEVRİMİNİ YERİNE OTURTALIM

Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır. Görüldüğü gibi dünyanın geri kalan kısımların-

da nasılsa Amerika'da da devrim başarıya ulaşacaktır. Ama evlerin kapısı önünde oturup emperyalizmin cesedinin geçmesini beklemek devrimci bir tutum değildir. Job'un görevi bir devrimciye uymaz (16).

Yazımızın başında yeni oportünizmin Küba devrimi konusunda da yanlış görüşlere sahip olduğuna değinmiştik. Bugün **PDA** çevresinde kümelenenlerin, açık oportünist bir tutum benimsemeye başlıyalı beri nasıl dönekleştiklerini görmek için azıcık dikkat etmek yeterlidir. Onlar, istedikleri kadar **Aydınlık**'ın çıkışından beri aynı çizgiyi sürdürdüklerini iddia etsinler. Şimdi kendi yazılarından örnekler vererek, git gide nasıl çelişik, dönek bir tavır takındıklarını göstermeye çalışacağız.

«Lâtin Amerika'da Küba devrimiyle açılan devrim mücadeleleri bugün bütün kıtayı sarmıştır... Lâtin Amerika ihtilâlinin baş kumandanı Che Guevara, 1967 ekiminde Bolivya dağlarında şehit düşmüştür... Guevara'nın tutuşturduğu milli kurtuluş meş'alesi bütün Lâtin Amerika halklarının yolunu aydınlatmaktadır.» (17). Bu yazı Aydınlık Dergisi kurucuları imzasıyla yayınlanmıştır. Bugün «**Proleter Devrimci**» **Aydınlık**'ın oportünist çizgisini temsil edenlerin bir çoğu bu yazının altına imzalarını atmışlardır. O günlerde bunları söyleyenler, şimdi bunun tam tersi bir tutum içindedirler. Yalnız Küba devrimi değil, bir çok konuda, **Aydınlık**'tan ayrılan bu kliğin dönekliğini belgelemek mümkündür. Nitekim bunların bir çoğu da Aydınlık dergisindeki çeşit-

li yazılarda sergilenmiştir.

Aynı şekilde bugün **PDA'ın** saflarında yer alan Deniz Kavukçuoğlu, **Aydınlık**'ın 8. sayısında yayınlanan «Lâtin Amerika'da Devrimci Hareket» de şunları yazmaktadır: «Güney Amerika marksistlerinin 'ikinci bağımsızlık savaşı' diye adlandırdıkları bu dönem içerisinde kıtadaki ilk 'milli demokratik devrim' gerçekleşmiş ve sosyalizmin kuruluşu için gerekli koşulları sağlayan bu aşamayı 'sosyalist devrim' izlemiştir.» (Sayfa 129.)

Anlaşılan o pek övündükleri «ilkeli birlik»leri Marksizm - Leninizm'den sapma, dünya devrimci pratiğine sövme temeli üzerinde bir birliktir. Zira PDA çevresi, şimdi Küba'da yapılan devrimin «tesadüfi bir sosyalist devrim», Che Guevera ve Fidel Castro'nun ise «küçük burjuva devrimcileri», «sol oportünistler» olduğunu söylemektedir.

Küba devrimine karşı takınılan bu olumsuz tavrın kökünü, Kübalı proleter devrimcilerin pasifizme, teslimiyetçiliğe, kuyrukçuluğa karşı yürüttükleri mücadelede aramak gerekir.

Gerek Fidel'in, gerekse Guevera'nın pasifizme, sağ oportünizme karşı yönelttikleri doğru eleştiriler, **dünya devrimci hareketinde pasifizme, sağ oportünizmin Türkiye şubesi olan PDA çevresini haklı olarak gocundurmuştur.**

Nodulla dürtüklenmiş gibi yerlerinden hop zıplayıp hop oturan bu dar görüşlü kliğin bütün telâşı, çırpınması buradan gelmektedir. Bunlar kurtuluşu, Küba devrimci pratiğinde bulunma-

mış, Küba devriminin teorik bileşimini yaptığını sanan bir Fransız entelektüelinin doğmatik düşüncelerini eleştirmekte bulmuşlardır. Eğer çoğu yerde yapıldığı gibi, Regis Debray'in **Devrimde Devrim** kitabının eleştirisini yaptıklarını söyleselerdi, düştükleri büyük yanlışlıklara rağmen, «bu yalnızca bir kitap eleştirisidir» der geçerdik. Oysa bakın ne diyorlar: «Bizim burada bu çizginin en açık seçik ifadesi olarak Regis Debray'ın kitabını alıp eleştirmemiz yalnızca bir kitap eleştirisi yaptığımız ve eleştirimizin Debray ile sınırlı kaldığı anlamını taşımaz... bu çizgiye kısaca «Debrayizm» dememizin çok yanlış ve yanıltıcı olmayacağı kanısındayız.» (18).

Biz bu kanısını değiştirmesini öğütleriz. Bu yanlış ve yanıltıcı olmanın da ötesinde, daha başka bir şeydir. Halil Berktay, bir ülkede devrimcilerin kanları pahasına yaptıkları bir devrimin eleştirisine başlamadan, bilgi edindiği kaynağın güvenirliğini araştırmalıydı hiçolmazsa; o da bir yana, Marksizmin ? Leninizm adına konuştuğunu sanan bir kişi en azından şu temel kuralı göz önünde tutmalıdır: «Devrimin metotlarını, teorisini bilmek isteyen, devrime katılmak zorundadır. Sonuç olarak... ne çeşit bilgi olursa olsun, dolaysız denemeden ayrılamaz.» (19).

Debray Küba devriminden bahsediyor, onun adına konuştuğunu sanıyor diye, Küba devrimci pratiğini ve onun Marksizm -Leninizme katkısını «Debrayizm» diye adlandırmakla, Mao'nun ve Çin devrimci pratiğinin Marksizm - Leninizme katkısını, «Berktayizm» ya da «Alpayizm» diye

adlandırmak arasında hiç fark yoktur. Ve ikisi de aynı derecede gülünçtür, ciddi değildir, hafifliktir.

Küba devrimini kimden öğreneceğiz o zaman? Ne Debray'dan, ne Pomeroydan, ne A. G. Frank'tan ne de diğer birinden. Doğrudan doğruya bu devrime katılan, ona öncülük, liderlik eden Castro'dan, Guavera'dan. Tıpkı Çin devrimini Mao'dan, Lin Piao'dan; Vietnam devrimini Ho amcadan, Giaptan, Le Duan'dan öğrendiğimiz gibi.

Söz gelimi, kendilerine «Maocu» diyen ve «zenginleri tatil yerlerinde rahatsız etme» kampanyası açan Fransız manyaklarından ve PDA çevresinden Mao'yu öğrenemiyeceğimiz gibi kendisine «Castrocu» diyen bir franksiyondan da Castro'yu öğrenemeyiz.

Bütün bunları bir anda silip atan **PDA** çevresi, «Debrayizm» diye bir çizgi çıkardı. Biz böyle bir çizgi olabileceğini ihtimal vermiyoruz. Ama ille de böyle bir çizgi var diye diretiyorsak ve bunu bir temele oturtmak istiyorsak, bu olsa olsa PDA çevresindeki statik tarih anlayışına sahip klik gibi **veresiye lâf etmektir.**

(Debray Lâtin Amerika'daki devrimci harekete ilgi duyan bir Fransız aydınıdır. Bu ilgi de bir doktora sınavını kazanamaması sonucu çevresinden uzaklaşmaya karar verdikten çok sonra ortaya çıkmıştır. Lâtin Amerika'da yaptığı temaslardan hareketle bir takım denemeler yazmış ;bunların ilk ikisi hiç ilgi görmediği halde Bolivya'da tutuklanmasıyla son bulan üçüncü

denemesi **Devrimde Devrim** sansasyonel bir kampanyadan sonra çeşitli dillere çevrilmiştir.)

Debray hakkında Küba eleştirisi bir yana, Huberman ve Sweezy, **Monthly Review** dergisinin Temmuz - Ağustos sayısında (ki Halil Berktay bu derginin de Küba adına konuştuğunu zannediyor, aktarmaları öyle yapıyor). «Debray Lâtin Amerika halklarının devrime hazır olduklarına inanmaktaysa da, bu inancını doğrulayacak herhangi bir delil gösterememektedir. Bunun gerçekten büyük öneme haiz bir soru olduğuna şüphe yok» diyorlar.

«Debray'ın Küba devrimi üzerine yaptığı değerlendirme temkinle ele alınmalıdır.» (20).

«Lâtin Amerika Ülkeleri tarafından devrimci mücadelelerinde uygulayacakları model olması imkânsızdır.» (21).

«Diğer yazıların çoğunda da defalarca tekrarlanacağı gibi **Marksist felsefe açısından askeri unsurların siyasî unsurlara egemen kılınması gibi bir temel yanlışı Debray nasıl olup da bu kadar önem vererek savunabiliyor?» (22).**

«Debray'ın yazıları Lâtin Amerika'nın siyasi analizleri değil, siyasi nitelikte broşürler olarak değerlendirilmelidir.» (23).

«Debray' devrimci teori ile devrimci pratiği birbirinden ayırmakta, ya da bunları birleştirememektedir.» (24).

«Ayrıca Debray'ın Küba Devrim Teorisi, Küba'daki devrimci pratikten önemli açılardan farklıdır.» (25).

«Debray'ın Lâtin Amerika toplumunu incele-

mekte ve devrimci teori ile pratiği birleştirmekte yetersiz oluşu, devrime politik anlamda kitlelerin katılışının önemini azımsamasına ve askerî faaliyetlerin bu kitle iştirakinin örgütlenmesindeki siyasî rolünü yok varsayımına yol açmaktadır.» (26).

«Debray'ın bütün hataları içinde en tehlikeli ve ciddi olanı devrim teorisini bütünüyle inkâra yönelmesidir.» (27).

Bu tür eleştirilerden daha bol ve birbirini tamamlar mahiyette aktarmalar yapılabilir. Eğer bugün dünya devrimci hareketinde Ş. Alpay, Halil Berktay ve PDA çevresinin sandığı gibi bir «Debrayizm» akımı olsaydı, bunu eleştirmek çok önem kazanacaktı. Ama böyle bir akım ve bu akımın pratiğini yapan kimse yoktur. Oportünizmin zannettiği gibi Castro, Guevara, Bravo ve Porede «Debrayizm» diye bir akımın pratiğini yapmamışlardır. Bu tamamen hayal mahsulüdür, uydurmadır. Küba'nın bu konudaki eleştirileri, Halil Berktay'ın ve, yukarıya aktardığımız yazarların eleştirilerinden de daha tutarlıdır, daha doğrudur. Eğer **PDA** çevresi, bütün bunlara rağmen, bu görüşlerinde «Castro - Guevara, Debray» çizgisi veya «Debrayizm» diye diretiyorsa bu «inadım inat» tavrından başka birşey değildir. Bu tavır bugüne dek sık sık belirtildiği gibi yanlış, tutarsız bir tavırdır.

Küba Komünist Partisi adına yapılan eleştirilerden birini Mahir Çayan arkadaşımız **Aydınlık**'ın 20. sayısında özet olarak vermişti. Biz aynı yazıdan bir iki kısa bölüm aktararak **PDA** çevre-

sinin aksine Küba ile Debray arasında temel ayrılıklar, farklılıklar olduğunu göstermeye çalışacağız. (Çin'in devrimci çizgisiyle, **PDA**'nın sağ oportünist çizgisi arasında temel farklılıklar olduğu gibi.)

KKP adına konuşan Jolio Aronde ve Simon Torres, eleştirilerini geciktirdikleri için kendilerini kınadıktan sonra şöyle demektedir:

«Debray... aynı zamanda aptal mevkiine de düşüyor, fakat Debray tarafından ortaya atılan Yeni Teorik yapının tartışılmasında bu aptalca tutum gereklidir kanısındayız.» (28).

«Bütün yanılma, Debray'ın ileri sürmüş olduğu faraziyesinin kökten hatalı olması ile açıklanabilir.» (29).

Fakat hemen şunu belirtelim: Debray her ne kadar yanlış temele dayanıyorsa da, bu onun yaptığı eleştirilerin tümüyle yanlış olduğu anlamına gelmez. Debray pasifist Lâtin Amerika partilerinin devrim yapamayacağını **bir kere daha** ortaya koymuştur.

Bunun dışında kitaptaki analizler, doğru marksist felsefeye, sağlam bir pratik ve teorik temele dayanmamaktadır. Bizim Debray konusunda tavrımız budur. **Yoksa Debray'a hiçbir zaman Lâtin Amerika Devrimci hareketinin teorisyeni gözüyle bakma aptallığı göstermemişizdir.**

KÜBA DEVRİMİ HAKKINDA

Küba, ABD'nin 90 mil doğusunda, emperyalizmin III. bunalım döneminde milli demokratik

devrimini gerçekleştirdikten sonra sosyalist devrimini başarmış ve sosyalizmin kuruluşunda mesafeler katetmiş bir ülkedir. Küba devrimi dünya halkalarının baş düşmanı Yankee emperyalizmini yer yüzünde bir adım gerilettiği gibi Lâtin Amerika'da devrimci potansiyeli hovardaca harcayan pasifist sözde işçi partilerine -ki ister bunlar olsun ister olmasın devrim yapılacaktır- önemli dersler vermiştir.

Sovyet, Çin, Vietnam deneyleri yanında Küba devrimi de marksizm - leninizmin canlı hazinesine katkılarda bulunmuştur. Bunu inkâra yeltenmek, marksizmi katı, gelişemez bir şey olarak görmektir ki, bunu marksistler ileri sürmez. Küba devrimi aynı zamanda Lâtin Amerika'da devrim yapılabileceğini göstermiş ve reformculuğu, teslimiyetçiliği ve düzeltmeciliği mahkûm etmiştir.

Kübalı devrimcilerin, silahlı mücadeleye başladıkları için, kendilerine «maceracı» diyen revizyonistlere cevapları şu olmuştur:

«Dövüşmemiz gerekti ve bu olmasaydı yurdumuzda hiçbir 'geçiş' olmazdı. Küba halkının silâhlı mücadelesi olmadan, belki de Bay Batista 'Made in U.S.A.' hâlâ aramızda bulunacaktı... Küba'ya hiç ayak basmamış bir kaç nazariyatçıya orda olup bitenleri söylemek düşmez.» (30).

Küba'da devrimci mücadelenin geleneği oldukça eskiydi. Tarım proletaryası içinde devrimci militan güçler hiç de azımsanmıyacak güçteydiler. Öte yandan Batista diktatörlüğü baskı ve

zulüm yüzünden halkın büyük nefretini kazanmıştı. Geniş halk tabakaları gidişten memnun değildi. Hâkim sınıflar sallanıyor ve emperyalizm, III. bunalım döneminin ilk yarısının sonunda, Küba'daki devrimci hareketi «şimdilik» tehlikeli görmüyordu. Özetle, Küba'da bir kriz durumu vardı. iBlindiği gibi her kriz devrimle sonuçlanmaz. Eğer «Yenmeye cesaret edilmezse» ve kendi öz gücümüz zayıfsa, sinmişse teslim olmuşsa hiç biri sonuçlanmaz. Kof ağacı devirmek için yüklenmek gerekir.

İşte, Kübalı devrimciler bu görevi yüklendiler. Onlar «ortodoks» teslimiyetçi partinin karşı cabalarına, yanlış tezlerine aldırmadan, Küba'nın en devrimci kesimi ve «bağımsızlık meşalesini yanar tutan» Oriente bölgesinde işe başladılar. Sierra Maestra'nın kırlık bölgelerine emperyalizmmin kültürü henüz ulaşamamıştı. Karşı devrim fazla örgütlü değildi. Hem bu yüzden hem de içinde bulundukları ekonomik ve sosyal durum gereği devrimci fikirlere açıktılar.

Anti - emperyalist ve anti-feodal savaşta, her türlü çelişkiden yararlanan devrimciler, doğru bir geniş milli cephe politikasıyla Batista'ya karşı bütün güçleri seferber ederek 1959 ocağında Milli Demokratik Devrimi yapılar. Bu devrim sosyalist devrim değildi henüz.

Önceleri bu gerçeğe katılan yeni oportünistler, birdendönüş yaparak bunun tam tersi bir görüşü savunur duruma geçtiler.

«Avcıoğlu önümüzdeki devrimci adımı da doğru tesbit etmiştir. Davanın özü ortaçağ kalıntılarının halâ ayakta durmasını sağlayan, politik ve ekonomik bağımsızlığımızı dış güçlere ipotek eden... tutucu güçler koalisyonunun tasfiyesidir.» (31).

Avcıoğlu'nun bu sözlerini açarak «önümüzdeki adımı doğru tesbit etmiştir» diyen Şahin Alpay'ın şu sözlerden de sosyalist devrim adımı sonucunu çıkarması insanı şüpheye düşürmektedir. Çünkü tam tersi bir akıl yürütülmektedir. Ya Şahin Alpay ve PDA çevresi okuduğunu anlayamamakta, ya da istediği gibi yorumlamakta tahrifetmektedir.» Anti - emperyalist, anti - feodal mücadelede halkın büyük çoğunluğunu işçi sınıfının, köylülerin, aydınların, küçük burjuvazinin veulusal burjivazini nen ilerici tabakalarının çıkarları yönünde giden bir kurtuluş programı üzerinde birleştirmek mümkündür.» (32).

Eğer ismi geçen yazarlarla diğer **PDA** çevresi bu metnin amaçladığı devrimci adımdan sosyalist devrim sonucunu çıkarıyorsa -ki yazdıklarından o anlaşılmaktadır- biz onların savunduğu milli demokratik devrimin ne menem birşey olduğundan şüphe ederiz.

PDA çevresi istediği kadar Küba'yı «Sol oportünist» çizgiyi temsil ediyor görsün, yukardaki metin, Lâtin Amerika ülkelerinin önündeki devrimci adım olarak anti - emperyalist, anti-feodal (milli demokratik) devrimi önermektedir.

(33) Hem de doğru bir tahlille, bütün milli sınıf ve tabakaları bir kurtuluş programı etrafında birleştirmeyi mümkün görerek.

Ocak 1959 Küba devrimine sosyalist devrim demek, sosyalist devrimin ne demek olduğunu bilmemek, işçi sınıfı öncülüğünde milli sınıf ve tabakaların demokratik iktidarını **emek** oportünizmi gibi sosyalist bir iktidar sanmaktır.

«1959 Ocak ayından, 1961 Aralık ayına kadar, milli bir kurtuluş inkılâbı ile sosyalist bir inkılâbın birbiri ardından bir çok safhalar geçirdiğini görüyoruz.» (34).

«Bizim devrimimizde de milli demokratik devrimle sosyalist devrim arasında Küba'daki gibi kısa bir süre olacaktır.» (35).

İŞÇİ SINIFI, DEVRİM VE İTTİFAKLAR

PDA çevresinin, Küba Devrimi konusunda bir Arap yazarının Ant dergisindeki yazısına dayanarak gözleri kapalı vardığı sonuçlar tümüyle yanlıştır. Yanlışlığa sıkı sıkıya sarılıp, tek doğru bunu görmek, gerçeğe göz kapamak tam bir oportünist tutumdur.

Gerek Küba devrimi konusunda, gerekse Lâtin Amerika devrimci yolu hakkında önerilen strateji ve taktikler, **PDA** çevresinin öne sürdüğü ve aşağıya aktaracığımz saçmalardan tamamen farklıdır.

«Öteyandan Castro - Guevara - Debray çizgisine göre, zaten 'işçi sınıfı devrim yapamıyacağı için' sosyalizmin bazı genel ilkelerini benimsemiş küçük burjuva aydınların içinde toplandığı foko önderlik rolünü yüklenir ve 'sosyalist devrim' yapar (!)» (36).

Her devrimci şu paragraftaki büyük yanlışlıklarla birlikte, tavırdaki kendini beğenmişliğe, aşağılanmaya ve yukardan atmacılığa, ukalâ tavıra da dikkat etmelidir. Parantez içindeki ünlemi Şahin Alpay Castro ve Guevara gibi devrim yapmış muzaffer önderlerin isminin sonunda kullanmaktadır. Debray'ı bu devrimci liderlerle aynı çizgide saymasını ise cehaletine veriyoruz. Ama, Küba proleter devriminin liderleri hakkında konuşurken insan kendi yerini doğru tesbit etmeli, ona göre konuşmalıdır. Hele geri kalmış bir ülkede proleter devrimcileri adına konuştuğu idiasındaysa...

Biz Şahin Alpay'ın, bir küçük burjuva aydını olarak, yukarıdaki pragrafından utanç duyması gerektiğine inanıyoruz. Çünkü, Küba II. Havana Deklerasyonu'nda bu tür zırvalara gerekli cevabı vermiştir.

Dünyadaki güçlerin şimdiki sömürge halkları ile bağımlı halkların kurtuluş hareketleri karşısındaki durumu, Lâtin Amerika'nın işçi sınıfına ve devrimci aydınlarına emperyalizmin ve feodalizme karşı mücadelede kararlı bir şekilde öncülük olan gerçek görevlerini göstermektedir.» (37).

Dikkatli ve eleştirici bir gözle yeni oportünizmin öne sürdüğü tezler incelendikçe sürekli yalanı ve uydurmayı savunduklarını, gerçeği tahrif edip aktarmaktan özel bir zevk ve çıkar umduklarını görmemeye imkân yoktur. Her konuda olduğu gibi, Küba devrimi konusunda da bu tür bir yanlışlığı isteyerek devrimci saflara sokmaya çalışmaktadırlar.

Kübalı devrimcilerin dünya ve Lâtin Amerika devrimci hareketi hakkındaki önerileri, tarihi II. Havana Deklarasyonu'nda ifadesini bulmuştur. Bu metinden yukarıya aktardığımız parçayı okuyup da, bundan «sosyalist devrim», «işçi sınıfı devrim yapamaz» sonucunu çıkaranlar, ya okuduklarını anlamayan aptallardır, ya araştırmadan konuşan cahillerdir, ya da yalancılar, tahrifçilerdir.

İşin bir başka yönü de şu: Şahin Alpay'ın Ant dergisinde yayınlan Yunus Haydar'ın yazısından yaptığı aktarma Küba Devrimcilerinin söyledikleriyle değil, Şahin Alpay'ın yazdıklarıyla özdeşlik taşımakta, Şahin Alpay'ın meşhur önermesine destek olmaktadır.

Örneğin, «Bu ülkelerde devrime önderlik edebilecek güçte bir işçi sınıfı da yoktur», diyen Yunus Haydar ile «işçi sınıfı devrime öncülük edebilecek -objektif, sübjektif- şartlara sahip değildir» diyen Şahin Alpay arasında hiç bir fark yoktur. Bu önerilerden ancak Şahin Alpay'ın söz konusu ettiği sonuç çıkar. Yoksa II. Havana Deklarasyonu'nden ve Kübalı devrimcilerin söyledik-

lerinden değil. Bu iki öneri de yanlıştır; sağ oportünizmi, pasifizmi temsil etmektedir. Şahin Alpay'ı Yunus Haydar'dan aktarma yaparken kendi tezini güçlendirme temelinden yola çıksaydı şüphesiz daha dürüst davranmış olacaktı.

«Fidel'in ve Che'nin gösterdiği gibi milli burjuvazi yoktur ve devrimci bir rol oynayamaz..» (38).

Millî burjuvazinin var olup olmaması milli demokratik devrim aşaması açısından hayatî önemi haiz bir konu olmamakla birlikte, gerek Andre Gunder Frank'm, gerekse aynı görüşü paylaşan Halil Berktay'ın, Castro ve Che'den nasıl habersiz olduklarını göstermek açısından bu meseleyi açmaya çalışalım. Bir kere, Küba devrimi, işçi sınıfı - köylüler - küçük burjuvazi ve millî burjuvazinin en ilerici kesimi arasında kurulan geniş cephenin 1959'un Ocak ayında iktidara el koymasıyla ilk adımını atmıştır: Ve şehir hareketlerinde milli burjuvaziyi önemli roller oynamış, hatta devrimi kendi denetimine almak için çaba da göstermiştir. Fakat 28 Temmuz harekâtı giderek geniş kitlelerin desteğine dayanarak ve «işçi sınınfının öz ideolojisi rehberliğinde» devrimin demokratik ve milli güçlerle birlikte iktidarı almasını sağlamıştır.

Kırlarda başlayan hareket giderek bütün ülke çapına yayılmış ve emperyaliğmle işbirlikçilerini devirmiştir. «Tabii bütün bunları yaparken işçi kitlelerinin en geniş ölçüdeki katkısına ve kendi öz ideolojisinin rehberliğine güvenmemiz

şarttır.» (39). Bunları Küba devrimcilerinin, işçi sınıfı ve işçi sınıfı ile devrimci aydınların öncülüğü için söyledikleri sözler. Bu konuyu yine II. Havana Deklarasyonu'ndaki önerilerle bağlayalım.

«Lâtin Amerika'da fakir köy halklarının kuvvetten yana büyük bir devrimci gücü meydana getirmesini sağlayan bu şartlardır... Fakat çevreyle ilişkilerinin yokluğu bilindiğine göre köylüler devrimci aydınlarla, işçi sınıfının devrimci ve politik yönetimine muhtaçtırlar. Bu yönetim olmadıkça tek başlarına mücadeleye girip zafer kazanamazlar.» (40).

MİLLİ BURJUVAZİ

Milli burjuvazinin varlığı meselesi yukarıda da belirtildiği gibi, milli demokratik devrim stratejisinin geçerliliği için gerekli bir şart değildir. Her ne kadar milli burjuvazi ile emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi arasında objektif olarak çelişkiler varsa da bu her zaman milli burjuvazinin devrimci saflarda yer tutacağı anlamına gelmez. Yalnız bugünkü tartışmalarda, bir tahrifi açığa çıkarmak açısından milli burjuvazi üzerinde duruyoruz. Halil Berktay'ın PDA'daki yazısından yaptığımız aktarmada görüleceği gibi, yeni oportünistlerin iddiasına göre Castro ve Che «Milli burjuvazi yoktur, devrimci bir rol oynayamaz» diyorlarmış (!)

Milli burjuvazinin tümüyle devrimci bir rol

oynayamıyacağı açıktır. Gerek Çin devrimcileri, gerek Küba devrimcileri gerekse de bu iki ülkenin devrimci pratiği, bu somut gerçeği göstermiştir. Kübalı devrimcilerin görüşünü dile getiren II. Havana Deklarasyonu ile Mao'nun görüşleri arasında tam bir paralellik vardır.

«Tecrübe göstermiştir ki ülkemizde çıkarları Yankee emperyalizmi ile çatıştığı zaman bile, bu sınıflar her zaman direnememiştir... Emperyalizm veya devrim kıyaslaması karşısında onun, yalnız en ilerici tabakaları halkın yanında yer alacaktır.» (41).

Yukarıdaki yorum tümüyle yalnız Küba ve Lâtin Amerika için değil, aynı zamanda diğer bütün ülkeler için de geçerlidir. Çünkü bu tarz bir yoruma bütün dünya marksistleri katılmaktadır.

İşte, Kübalı devrimcilerin milli burjuvazi konusundaki görüşleri de bunlardır.

SONUÇ

Küba devrimi incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara varmak mümkündür:

1 — Devrimci aşama: Bütün Lâtin Amerika ülkelerinin önündeki devrimci savaş dönemi anti-emperyalist ve anti-feodal savaştır. Yani atılacak adım milli demokratik devrim adımıdır. Bu adımın kalıcı zaferlere ulaşması için, hemen ardından ve mümkün olan en kısa zamanda sosyalist devrimi yapmak (çünki ikisi karşısında bir

«Çin seddi» yoktur) ve sosyalizmin kuruluşuna geçmek gerekmektedir.

2 — Emperyalizm kıta çapında bir baskı ve seri komplolar içine girdiği için mücadele alanı artık bütün kıta olacaktır.

Gerçekten, genel olarak emperyalizmin çö- Sierra Maestra'nın kırlık bölgelerinde işe başladıl. küşü bütün dünyadaki devrifci mücadele ile, özel olarak da bölgesel mücadeleler olacaktır' Che Guevara'nın «İki, üç daha çok Vietnam yaratalım» sloganını bu çerçeve içinde değerlendirmek gerekir.

Bugün güney - doğu Asya'da Vietnam halkının kurtuluşu, Kamboç, Laos, Tayland ve Filipinler'in kurtuluşuyla ortak bir çizgiye ulaşmıştır.

Orta - Doğu halklarının devrimci mücadelesi ve kurtuluşu birbirine sıkı sıkıya bağlıdır, Artık Ortadoğu'da Ürdün'ün, Lübnan'ın vs. tek tek kurtuluşu değil, Bütün Orta-doğu halklarının emperyalizmden ve feodalizmden kurtuluşu söz konusudur.

Aynı şekilde Lâtin Amerika'da da kurtuluş kıta çapında olacaktır. Bu hem emperyalizm can çekişme döneminde olduğu için, hem de dünya devrimci mücadelesi birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu için böyledir.

3 — «Artık mücadele için marksist bir ideoloji şarttır. Ve de artık burjuvazinin desteklediği reformculukla ideolojik mücadeleye girmek ge-

rekir.» (42).

4 — Savaş «şehilrerin kırlardan kuşatılması» şeklinde olacaktır. Milli demokratik devrimde halk savaşı zorunlu bir duraktır ve gerek halk ordusunun, gerekse milli demokratik devrimin **temel gücü** köylülerdir. Bu açıdan bakılınca milli demokratik devrim uluslaşma sürecini de içerdiğinden özünde bir köylü devrimidir.

Yeni oportünistlerin sandığı gibi, Küba devrimci pratiğinde ne işçi sınıfı, ne de köylüler küçümsenmişlerdir. Hem Castro, hem de Guevara, sık sık şu gerçeği bütün dünyaya katırlatmışlardır.

«İşçi sınıfı ile köylü kitleleri çatışmanın sonucunu tayin ederler.»

Nitekim Küba'da sonucu tayin edenler de asi ordunun işçi ve köylü savaşçılarıyla, şehirlerde ve kırlarda asi radyonun ve liderlerinin direktiflerine **büyük bir dikkatle ve**bağlılıkla uyan geniş işçi kitleleri ile köylüler olmuştur.

5 — **Lâtin Amerika**'da anti - emperyalist ve anti - feodal (milli demokratik) devrim ancak ve ancak bir halk hareketiyle başarıya ulaşacaktır. Bunun için de bu bölgede kitlelerin politik bilinç düzeylerini yükseltmek, onları örgütlemek ve bütün anti - emperyalist, anti - feodal unsurları içinde toplayan halk kurtuluş cepheleri açmak kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Bunun ilk iki aşaması halkın desteğini sağ-

lamış ve onların arasında kaybolup gidebilen gerillaların faaliyetleridir. «Bu ilk yuvaları daha mücadelenin başında görünmez hale sokan şey nedir? Halkın desteği». Bu dönemde gerillalar halkın içinde çalışmalar yapar, yeni savaşçılar kazanır ve üs bölgeler tesis ederler. Kurtarılmış bölgelerde, Küba'da olduğu gibi, devrim fikirleri yaygınlaştırılır, karşı devrim yok edilir, yani bir adli, idari ve mali mekanizma kurulur. Bir yandan da kurtarılmış bölgeleri tüm yurt sathına yaymak için mücadele verilir, düşman gerisinde faaliyete girişilir.

Türkiyeli devrimciler olarak biz Küba devriminden yukardaki sonuçları çıkarıyoruz. Emperyalizmin ülkemizdeki sıkı denetimini her zaman göz önünde bulundurarak, dünyadaki bütün çelişkileri en doğru biçimde değerlendirmek durumundayız. Gerek ülkemizde uç veren, gerekse dünya devrimci hareketinde ayak bağı görevi yapan **revizyonizme, teslimiyetçiliğe, oportünizme karşı mücadeleyi hareketimizin esenliği ve başarısı açısından zorunlu saymaktayız.**

Küba devrimine ve Küba halkının büyük pratiğine ilişkin görüşlerimizi şu sözlerle bağlarsak hiç te yanlış davranmış olmayız. «Küba Birleşik Devrimci Örgütleri'nin ve Fidel Castro başkanlığındaki Küba Hükümetinin güçlü liderliğindeki Küba halkı en karmaşık ve güç şartlar altında... Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede **bir büyük zafer daha** kazanmıştır... Çin Hükümeti ve Çin halkı, Küba Birleşik Devrimci

Örgütleri'nin ve hükümetinin **izlediği doğru çizgiyi**... ve Küba halkının kahramanca mücadelesini azimle destekler.» (43).

İşte bizim Küba devrimi ve yiğit Küba halkının devrimci mücadelesi konusunda tutumumuz budur. Yoksa yeni oportünizmin «Campus Maoist» tutumu değil.

NOTLAR:

(1) Örnekler için, ÖNCÜ sayı ve AYDINLIK sayı 20'ye bakınız.

(2) Mahir Çayan, Aydınlık sayı 15, sayfa 192.

(3) Şahin Alyap, «Türkiye'nin Düzeni Üzerine». Aydınlık sayı 12, sayfa 476.

(4) Şahin Alpay, Anyı yazı, sayfa 464.

(5) Şahin Alpay, Aynı yazı, Halil Berktay, «Bilimsel Sosyalist Devrim Anlayışı», Aydınlık sayı 14.

(6) Bu önerme konusunda daha geniş eleştiri ve küçük burjuva radikallerinin saflarımızda kendi lehlerine bir eğilim yaratma çabaları hakkında daha geniş bilgi için bakınız Aydınlık sayı 15 ve 20, Mahir Çayan'ın yazıları.

(7) Muzaffer Erdost, «Yeni Oportünizmin Eleştirisi», Aydınlık sayı 19.

(8) Aydınlık sayı 15, 16, 17, 19, 20; çeşitli yazılar.

9) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 9 - 10,

(10) Halil Berfktay. «Bilimsel Sosyalist Devrim Anlayışı»; Aydınlık sayı 14, sayfa 147.

(11) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 10.

(12) Halil Berktay, «Bilimsel Sosyalist Devrim Anlayışı», Aydınlık sayı 14, sayfa 152.

(13) Lenin, İki Taktik, sayfa 8.

(14) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 87.

(15) Stalin, Lleninizmin ilkeleri, sayfa 100. Bu konu-

da ayrıca aynı kitabın 153. sayfasına ve devamına da bakılabilir.

16) Fidel Castro, Sosyalist Devrim, sayfa 35. Job. Kutsal Kitap'ta adı geçen bir kişidir. Tanı onu dener ve sefalet içine atar. Ama Job örnek bir teslimiyet gösterir.

(17) Aydınlık, sayı 1, sayfa 13.

(18) Halil Berktay, «Proleter Devrimci Çizgi ve Bazı Yanlış Eğilimler» PDA sayı 2 - 16, sayfa 301.

(19) Mao Çe-Tung, Teori ve Pratik, sayfa 14 - 15.

(20) Leo Kuberman, Paul Sweezy, «Güçlü ve Zayıf Yönleriyle Regis Debray» Monthly Review, Temuz - Ağustos 1968.

(21) Aynı yazı.

(22) Aynı yazı (Altı tarafımızdan çizilmiştir - H. C.)

(23) Andre Gunder Frank, S. A. Shah, «Sınıf, Politika ve Debray», Monthly Review Temmuz - Ağustos 1968.

(24) Aynı yazı.

(25) Aynı yazı.

(26) Aynı yazı.

(27) Cléa Silva, «'FOCO' Teorisinin Hataları», Montly Review, Temmuz - Ağustos 1968.

(28) Julio Aronde, Simon Torres, «Debray ve Küba Deneyi», Monthly Review, Temmuz - Ağustos 1968.

(29) Aynı yazı.

(30) Fidel Castro, Sosyalist Devrim, sayfa 90.

(31) Şahin Alpay, «Türkiye'nin Düzeni Üzerine», Aydınlık sayı 12, sayfa 461. Aynı Şahin Alpay Aydınlık'ın 2. sayısında «Devrimci Teorik Eğitim» başlıklı yazısının Milli Demokratik devrim alt başlığında Castro'nun kitabını da okunacak kitaplar arasında göstermektedir.

(32) II. Havana Deklarasyonu. Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı, 4 Şubat 1962.

(33) Bir küçük - burjuva devrimcisinin sözlerini kendilerine yontmaları, Fidel ve Guevara gibi proleter devrimcilerin önermelerini ve pratiklerini ise inkâra yeltenmeleri, onların saflarımıza küçük - burjuva ideolojisini sokmak istediklerini kanıtlar ancak.

(34) Charles Bettelheim, Küba İktisadının Plânlaştırılması, Ataç Kitabevi, sayfa 53.

(35) «Honduras Devriminin Yolu», İleri, sayı 3.

(36) Şahin Alpay, «İşçi Sınıfı ve Millî Demokratik Devrim», PDA sayı 3 - 17, sayfa 367.

(37) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına çağrısı. (Altı tarafımızdan çizilmiştir. - H. C.)

(38) Halil Berktay, «Proleter Devrimci Çizgi ve Bazı Yanlış Eğilimler», PDA, sayı 2 - 16, sayfa 303.

(39) Che Guevara, Siyasi Yazılar, Ekim Yayınları, Sayfa 106.

(40) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı, 4 Şubat 1962.

(41) II. Havana Deklarasyonu, Küba Halkının Amerika ve Dünya Halklarına Çağrısı, 4 Şubat 1962.

(42) Julio Aronde, Simon Torres, «Debray ve Küba Tecrübesi», Monthly Review, Temmuz - Ağustos 1968.

(43) Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz, sayfa 18 - 19 (Siyahlar bize ait. - H. C.)

15 TL